

ئۇيغۇر ئاتلىق ئەسكەر 6- دىۋىزىيىسى

مۇھەممەت ئىمىن قۇربانى

تورغا يوللىغۇچى: ئورخۇن ئۇيغۇر تارىخى تور بېتىدىن **Ertoghrul** ئەپەندى

30- ئەسىرنىڭ يىللىرىنىڭ باشلىرىدا قۇمۇلدا پارتلىغان دېھقانلار قوزغىلى تۇرپان ۋادىسى شۇنىڭدەك جەنۇبىي شىنجاڭغىمۇ كېڭەيدى، نەتىجىدە قۇراللىق قوشۇن بەرپا بولدى. تۇرپاندا تەشكىللەنگەن بۇ قۇراللىق قوشۇن مەھمۇت مۇھىتىنىڭ قوماندانلىقىدا مۇرنى مۇرىگە تىرەپ، جىن شۇپىنىڭ ئىستىبات ھۆكۈمرانلىقىغا قارشى قانلىق جەڭ قىلدى. ما جۇڭيىڭ بىلەن بولغان تىرىكشىلەردىمۇ قەتئى تىز پۈكۈمىدى. نەتىجىدە جىن شورپىن ھاكىمىيىتى ئاغدۇرۇپ تاشلىنىپ، شىڭ شىسەي باشچىلىقىدا يېڭى ھۆكۈمەت قۇرالدى، ئۇزۇن ئۆتمەي خۇجا نىياز ھاجى تىنچلىق ئۈچۈن ئۈرۈمچىگە چاقىرتىلدى نەتىجىدە «جىمىسار كېلىشىمى» ئوتتۇرىغا چىقتى، «بىر - بىرى بىلەن ئۇرۇشماسلىق، تاجاۋۇزغا ئۇچرىغاندا بىر بىرىگە ياردەم قىلىش، تىنچلىقتا بىللە ئۆتۈش» - ئەنە شۇ «كېلىشىم» نىڭ ماددىلىرىدىن ئىدى.

شۇ كېلىشىم بويىچە جەنۇبىي شىنجاڭنى قوغداش ۋە مۇھاپىزات قىلىش ۋەزىپىسى ئۇيغۇرلارنىڭ قولىغا تۇتقۇزۇلۇپ، خوجانىياز ھاجى باشچىلىقىدا «جەنۇبىي شىنجاڭنى قوغداش باش قوماندانلىق شتابى» قورۇلدى. شۇنىڭ بىلەن خوجانىياز ھاجى ئۆز قوشۇنلىرىنى ئېلىپ، جەنۇبىي شىنجاڭنى مۇھاپىزەت قىلىش قۇماندانى بولۇش سۈپىتى بىلەن جەنۇبقا ئۆتۈپ، كۇچا ۋە ئاقسۇلارنى مەزكەز قىلغان ھالدا كۈرەشنى داۋاملاشتۇردى. مەھمۇت مۇھىتىمۇ خوجانىياز ھاجىنىڭ قوماندانلىقىدا دىۋىزىيە قوماندانى بولۇش سۈپىتى بىلەن كۈرەشنى داۋاملاشتۇردى.

ئاقسۇدىكى باي شىنجاڭ دەپ ئاتالغان ئىسمايىل باي ۋە ئۇنىڭ قوشۇنى خوجانىياز ھاجى سېپىگە قوشۇلۇپ مەلۇم مەزگىل قۇشۇن تەكشۈرۈش ھەرىكەتلىنىدى، بۇ قۇشۇنلار قۇرال - ياراغ ۋە مائاش بىلەن تەمىنلەشنى كېلىشىم بويىچە ئۈرۈمچى ئۆز ئۈستىگە ئالغانىدى. ئۈرۈمچى تەرەپ مەزكۈر قوشۇننى گەرچە قورال بىلەن تەمىنلىمىگەن بولسىمۇ، ئەسكەرلىرىنىڭ مائاشى ئۈرۈمچىدىن بېرىلگەنىدى. ئۈرۈمچىدە باستۇرۇلغان 20 تەڭگىلىك، 40 تەڭگىلىك قەغەز ئاقچىنىڭ جەنۇبقا تارلىشى ئەنە شۇ مائاش بىلەن تەمىنلەشنىڭ گۇۋاھچىسى ئىدى.

خوجانىياز ھاجى قوشۇنلىرى ما جۇڭيىڭنىڭ كۈچلۈك قوراللانغان، ھەربىي مەشىقتە تەربىيەلەنگەن، ئۇرۇش تەجىربىسىگە باي مۇنتىزىم قوشۇنغا قارشى مەلۇم مەزگىل ئېلىشقان بولسىمۇ، قوشۇن ئارىسىدىن چىقىپ تۇرغان خائىنلارنىڭ ساتقىنلىقى نەتىجىسىدە، بۇ ئۇرۇشتا ئاجىز كېلىپ، جەنۇبىي شىنجاڭنى قوغداپ قالالمىدى، بەلكى تۇڭگان 36- دىۋىزىيىسىگە جەنۇبتىكى بىرمۇنچە جايلارنى تاتقۇزۇپ قويدى، تۇڭگان قوشۇنلىرىنىڭ كۈچلۈك ھۇجۇمى نەتىجىسىدە، 1934- يىلى 4- ئايغا كەلگەندە خوجانىياز ھاجى ئۈرۈمچىدىن ياردەم تىلەشكە مەجبۇر بولدى.

«جىمىسار كېلىشىمى» دىكى ئۆز - ئارا ياردەم بېرىش ماددىسىغا ئاساسەن ئۈرۈمچى تەرەپ

ئېلېكترون قىلىپ تۈزگۈچى : ئۇيغۇر ئوغلى ----- ھەۋەسكار

QQ: 492255230

Email:uyxman@126.com

ئەۋەتكەن ياردەمچى قوشۇن يەكەن، مەكت، مارالبېشى چۆللەرنى كېزىپ ئاقسۇنىڭ ئاۋات ناھىيىسىگە يېتىپ باردى.

ئەنە شۇ چاغدا سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ ئۇرۇمچىگە ھاۋادىن ۋە قۇرۇقلۇقتىن ئەۋەتكەن قوشۇنى ماجۇڭيىڭ ئەسكەرلىرىنى قوغلاپ، مارالبېشىغىچە سۈرۈپ كەلدى. خوجانىياز ھاجى جەنۇبىي شىنجاڭنى مۇھاپىزەت قىلىش باش قوماندانلىق ئورنىدىن ۋاز كېچىپ، شىنجاڭ ئلكەلىك ھۆكۈمەتنىڭ مۇئاۋىن رەئىسلىكىنى قوبۇل قىلدى، شېڭ شىسەي كاتتا مۇراسىم ئۆتكۈزۈپ، خوجانىياز ھاجىنى قارشى ئالدى. قۇمۇلۇق ھامىدخان لۇيچاڭنى 500 ئەسكەر بىلەن ئۆزىنى قوغداشقا ئېلىپ قېلىپ، باش قوماندانلىق شىتابى قارىمىقىداكى قالغان قوشۇنلىرىنى قۇماندان مەھمۇت مۇھىتىغا تاپشۇردى.

شىنجاڭ چېگرا مۇداپىئە كوماندانى دۇبەن شېڭ شىسەي خۇجىنىياز ھاجىنىڭ قالدۇق قوشۇنلىرىنى بىر دىۋىزىيە قىلىپ تەشكىللىدى ۋە «6- دىۋىزىيە» دەپ نام بەردى.

ئۇنىڭ تولۇق نامى «شىنجاڭ چېگرا مۇداپىيە قۇرۇقلۇق ئەسكىرى ئاتلىق قوشۇن ۋاقىتلىق 6- دىۋىزىيىسى» ئىدى. دېمەك، بۇ دىۋىيە دەسلەپتە قۇرۇقلۇق دىۋىزىيە بولۇپ شەكىللەنگەن بولۇپ، بۇنىڭغا تۇرپانلىق مەھمۇت مۇھىتى قۇماندانلىققا تەيىنلەندى. بۇ دىۋىزىيە ئىككى بىرىگادا، تۆت پولىكتىن ئىبارەت ئىدى. پولىكلارنىڭ نامى 1- پولىك، 2- پولىك، 3- پولىك، 4- پولىك، بىر مۇھاپىزەت ئىسكادىرونىدىن تەركىب تاپقان بۇلۇپ 2500 ئادەمنى ئۆز ئىچىگە ئالاتتى. 1- بىرىگادىنىڭ باشلىقىغا قۇمۇلۇق سالەم دورغا، تۆمۈر سىجاڭنىڭ بىرىگادى تۇرپانلىق توختى بەگ ئۇنىڭ مۇئاۋىنى بولۇپ تەيىنلەندى.

1- پولىكنىڭ كوماندىرى تۇرپانلىق سەمەت ھاجى، 2- پولىكنىڭ كوماندىرى تۇرپانلىق قۇربانىياز گاجىدى (كېيىن شاھىدىغا ئۆگەرگەن)، 3- پولىكنىڭ كوماندىرى توقسۇنلۇق غۇپۇر ئارزۇھاجى ئوغلى، 4- پولىكنىڭ كوماندىرى تۇرپانلىق پولات بەگ ئىدى. 36- دىۋىزىيە قوشۇنلىرى مارالبېشىدىن چېكىنگەندىن كېيىن 6- دىۋىزىيە قەشقەرگە قاراپ يولغا چىقتى.

قۇماندان مەھمۇت مۇھىتى گېنېرال لېيىتېنات دېگەن ئۇنۋان بىلەن 6- دىۋىزىيىنى باشلاپ 1934- يىل 19- ئىيۇل كۈنى قەشقەرگە يېتىپ كەلدى.

دىۋىزىيىنىڭ باش سىيانى قەشقەر شەھىرىنىڭ غەربىگە تۇتاشقا سابىق «شەتەي يامۇلى» غا ئورۇنلاشتى. بۇلاردىن بىر پولىك باش شتاب ئورۇنلاشقان جايدىكى يۇمىلاق شەھەر قۇغانچىسى دەپ ئاتالغان ئورۇندىكى بۇرۇنقى ھەربىي گازاملارغا، بىر پولىك شەھەر ئىچىدىكى سودا سارايلىرىغا، بىر پولىك يېڭىسار قەلئەسىگە، بىر پولىك يەكەن كونا شەھىرىگە ئورۇنلاشتى.

مەھمۇت مۇھىتى قەشقەرگە كەلگەندە، 1933- يىللىرى تەشكىللىنىپ قەشقەردە قۇرۇلغان يەرلىك قۇشۇنلاردىن «قەشقەر ئۈستۈن ئاتۇش بىرىگادىسى» دەپ ئاتالغان زەيدىن كارۋاننىڭ قالدۇق قوشۇنلىرى، «ئاستىن ئاتۇش بىرىگادىسى» دەپ ئاتالغان كىچىك ئاخۇننىڭ قول ئاستىدا ئىشلىگەن، تۇڭگان ما فۇيۈەن قەشقەرگە باستۇرۇپ كەلگەندە ئۆز قىسمىغا خائىنلىق قىلىپ تۇڭگانلار تەرىپىگە تۆتۈۋالغان ئاتالمىش «پارتىزان ئەترەت قۇماندانى» رېشىتەمنىڭ بىر ئىزۋۇت (پەي) ئەسكىرى قاتارلىق قوراللىق قوشۇنلار 6- دىۋىزىيىگە قوشۇلۇپ، ئەسكەر سانى 3500 دىن ئاشتى.

مەھمۇت مۇھىتى قەشقەرگە كەلگەندە قوشۇمچە «گارىزون قوماندانى» لىق ئەمىلىگىمۇ ئېرىشكەن ئىدى. دىۋىزىيە باش قۇماندانلىق شىتابى 2- قېتىمدا قەشقەر شەھىرىنىڭ غەربىگە جايلاشقا «يۇمىلاق شەھەر» قورغانچىسىغا جايلاشتى.

دىۋىزىيە باش شىتابى 8 چوڭ باشقارمىدىن تەكب تاپقان بولۇپ، بۇلار:

1. باش مەسلىھەت باشقارمىسى
 2. ھەربىي سوت باشقارمىسى
 3. كاتىبات باشقارمىسى
 4. قورال - ياراغ باشقارمىسى
 5. ھەربىي ئارقا دەپ تەمىنات باشقارمىسى
 6. مۇھاپىزەتچىلەر باشقارمىسى
 7. ھەربىي داۋالاش باشقارمىسى
 8. ھەربىي ئات دوختۇرلۇقى باشقارمىسىدىن ئىبارەت بولۇپ كېيىنكى ئېھتىياج قوشۇلۇق تەرجىمانلار باشقارمىسى قۇرۇلغان بولسىمۇ، يەنىلا 8 باشقارمىدىن ئۆزگەرمىگەندى.
- مەھمۇت مۇھىتى قەشقەرگە كېلىپ ئارقىدىنلا ئۈرۈمچىدىن ئەۋەتىلگەن بىر پولىك خەنزۇ ئەسكەر گۇڭ جىڭخەي باشچىلىقىدا قەشقەر يېڭى شەھەرگە، لۇ سىڭچۇڭ باشچىلىقىدىكى بىر پولىك خەنزۇ ئەسكەر يەكەنگە ئۇرۇنلاشقاندى.
- مانا بۇ چاغدا ما جۇڭيىڭ دوتەي ما شاۋۋۇنىڭ رول ئوينىشى بىلەن، سوۋېت ئىتتىپاقىغا ئۆتۈپ كەتكەن. ئۇنىڭ قارىمىقىدىكى قوشۇن ما خوسەن باشچىلىقىدا خوتەنگە قاراپ يولغا چىققاچقا، يەكەن شەھىرى ئازات قىلىنغاندى.
- 6- دىۋىزىيە تەركىبىدىكى قوراللىق قوشۇنلارنى يۇقىرىقىدىكىلەر «ھەربىي تەلىم - تەربىيە كۆرمىگەن، پارتىزان شەكىلدە ھەرىكەت قىلىدىغانلار» دەپ قاراپ، ھەربىي ئىنتىزامدا تەربىيەلەشنى باھانە قىلىپ، سوۋېت ئىتتىپاقىدىن مۇشاۋۇر تەكلىپ قىلدى، بۇ ھەربىي مۇشاۋۇرلار 3 كىشى بولۇپ، خەلق ئىچىدە «ساقاللىق گېنېرال» دەپ ئاتالغان رېبالىكن دەسلەپكى قەدەمدە تەرتىپسىز، باشباشتا قىلىققا كۆنۈپ كەتكەن ئەسكەرلەرنى ئىنتىزامغا كۆتۈردى، 2- قەدەمدە ئوبۇخوپ ئىسىملىك گېنېرال قوشۇننى زامانىۋى ھەربىي تەلىم - تەربىيە بىلەن بىلەن قوراللاندى، 3- قەدەمدە ئالماشقان گېنېرال دوتىكىن ئايىغى ياراشمىدىمۇ، كېلىپ ئۇزۇن ئۆتمەي ھەربىي ئۆزگىرىش بولۇپ پاراكەندىچىلىك يۈز بەردى.

بۇ مۇشاۋۇرلار قوشۇننى ئۆزگەرتىش بىلەن ئانا ئەتلىنىپ قالماي، مەلۇم كىشىلەرنى چەتتە تەربىيەلەش ئېھتىياجىنى كۆزدە تۇتۇپ، دىۋىزىيەدىن 5 كىشى 1934- يىلى سوۋېت ئىتتىپاقىغا ئوقۇشقا ئەتتى.

1. مەھمۇت سىجاڭنىڭ ئاچىسىنىڭ ئوغلى قۇربان سەئىدى، 2. مۇئاۋىن شىتاب باشلىقى تۇرپانلىق سايىم ئاخۇن 3. دىۋىزىيە قورال - ياراغ باشقارمىسىنىڭ باشلىقى، ئۈرۈمچىلىك ئابدۇللا ئەپەندى. 4. 1- پولىكنىڭ ئىككىنچى مۇئاۋىنى، توقسۇنلۇق مەسۇم دامۇللىنىڭ ئوغلى ئەخەت مەسۇمى. 5. 2- پولىكنىڭ كوماندىرى، تۇرپانلىق نىياز گاجىدى لارىدىن ئىبارەت بولۇپ، بۇ 5

كشى مەھمۇت سىجاڭنىڭ ئەڭ يېقىن ئىشەنچلىك ئادەملىرى ھېسابلىناتتى. بۇلار 1935- يىلىنىڭ ئاخىرى تاشكەنتكى ئوقۇشتىن قايتىپ كېلىشتى، كېيىنكى، ئەمەلىيەتلەرگە ئاساسلانغاندا ئۇلار ئوتتۇرا ئاسىيادىكى ھەربىي مەكتەپنى «ئىدىيە ئۆزگەرتىش» بىلەن تاماملىغانىدى. ئۇلارنىڭ ئوقۇش جەريانىدا سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ ھەرقايسى جايلىرىنى ئىكسكۇرسىيە قىلدى، ھەربىي كۈچى قاتارلىقلارنى كۆرسىتىپ، ئۇلارنىڭ يېڭىچە قان بولۇپ يېتىشىپ چىقىشى ئۈچۈن شارائىت يارىتىپ بەردى.

بۇ 5 كشى چەت ئەلدىكى ئوقۇشنى تاماملاپ قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، تەلىم - تەربىيە روتىسى يۇمىلاق شەھەر قەلئەسى ئىچىدە كۇرس ئېچىپ بەردى، ھەر بىر پولىكتىن خېلى كۆپ كشى بو ئۆگىنىش كورۇسىغا قاتناشتۇرۇلدى، ئۇلار قايتقاندىن كېيىن، ئۇ يەردىمۇ ئۆز قوشۇنلىرىغا تەلىم - تەربىيە ئىشلىرىنى داۋاملاشتۇرغانىدى.

6- دىۋىزىيىدە تەرەقىيات ئەنە شۇ تەرىقىدە تېز بولغان بولسىمۇ، لېكىن سىياسىي تەرەقىياتمۇ خېلى تېز راۋاجلانغانىدى.

1. مەھمۇت سىجاڭ گارنىزون قوماندانى بولۇپ ئۇزۇن ئۆتمەي شەرقىي شىمال قوشۇنلىرىنىڭ سابىق گېنېرالى، كېيىن شېڭ شىسەينىڭ مەسلىھەتچىسى بولۇپ ئىشلىگەن لوبىن «گارنىزون قوماندانى» بولۇپ ئۈرۈمىدىن قەشقەرگە كەلدى ۋە گۇڭ جىڭخەندىن خىزمەت تاپشۇرۇۋالدى، ئۇ خۇجانبىيازھاجى بىلەن شېڭ شىسەي ئوتتۇرىسىدا تۈزۈلگەن 3 ماددىلىق «جىمىسار كېلىشىمى» دىكى بىر- بىرىگە ياردەم بېرىش دېگەن ماددىنىڭ روھىغا ئاساسەن، ئادىنقى قېتىمدا گۇڭ جىڭخەي ھال سوراش ئۆمىكى بىلەن 2 پولىك ئەسكەرنى بىرگە ئېلىپ كىرىپ قەشقەر ۋە كەيەنگە ئورۇنلاشتۇرغانىدى، بۇ جەنۇبىي تىنچىتىش ئۇچۇش ئۇيغۇرلارغا ياردەمگە كەلگەنلەر دەپ ھېسابلىنىمۇ، لېكىن ئەمەلىيەتتە ئۇلار «بىرلىكتە ئىدارە قىلىش» ئۈچۈن كەلگەنلەر ئىدى، شۇنىڭ بىلەن، مەھمۇت مۇھىتنىڭ گارنىزون قۇماندانلىق ئورنى مۇئاۋىنلىققا چۈشۈپ قالغانىدى.

بۇ شەكىل بارا- بارا تەرەققىي قىلدى، ئۈرۈمچى دىۋىزىيە شتابى ئورگىنىنى قىسقارتىپ گارنىزون قوماندانلىق شتابىغا قوشۇۋېتىشكە ھەمدە 6- دىۋىزىيىگە قارشىلىق 4 پولىكىنى 31-، 32-، 33-، 34- پولىك دېگەن نامغا ئۆزگەرتىش بىلەن ئۇلارنى ئۈرۈمچىگە بىۋاسىتە قارايدىغان پولىك قىلىشقا ئۇرۇنۇپ بويرۇق چۈشۈردى، ھەتتا «مۇستەقىل پولىك» قىلىپ تامغا ئەۋەتتى، لېكىن مەھمۇت مۇھىتنىڭ قارشى تۇرۇش بىلەن ئۇ سۈيىقەست ئەمەلگە ئاشمىغان بولمىسىمۇ، ئەمەلىيەتتە دىۋىزىيە شتابى باش ئورگىنى گارنىزون قوماندانلىق شتابىنىڭ شۆبىسى قاتارىغا قوشۇۋېتىلىپ، مائاش دەرىجىسى بىر دەرىجە چۈشۈرۈۋېتىلگەندى.

2. ئۈرۈمچىنىڭ غەمخورلۇقى تۇتۇپ كېتىپ، 6- دىۋىزىيىنىڭ قوراللىرىنى زامانىۋى قورالغا ئالماشتۇرۇپ بەرمەكچى بولغانىدى. لېكىن يېڭىنى ئېلىش ئالدىدا كونسىنى پۈتۈنلەي تاپشۇرۇش شەرت قىلىنغانلىقتىن، مەھمۇت مۇھىتنىڭ ئاۋۋال ئالىمىز، ئاندىن تاپشۇرۇمىز دېگەندە چىڭ تۇرۇۋېلىشى بىلەن، ئۈرۈمچىنىڭ بوپلانىنى ئەمەلگە ئاشماي قالدى.

3. 6- دىۋىزىيىنى زامانىۋىلاشتۇرۇش ئۈچۈن يېڭى قانلار ئورۇنلاشتۇرۇلۇپ، پىشقەدەملەر ئۈرۈمچىگە

چاقىرتىپ كېتىلدى.

قۇمۇلۇق سالمە لۇيچاڭ، پازىل لۇيچاڭ (بۇلار قۇمۇلنىڭ دۇرغۇللىرى ئىدى)، شايارلىق ھەمدەم بەگ ھاجى، تۇرپانلىق توختى (بۇلار تۆمۈر سىجاڭنىڭ لۇيچاڭلىرى ئىدى)، پولات تۈەنجاڭ قاتارلىق مەشھۇر سەركەردىلەر بىر-بىرلەپ چاقىرتىپ كېتىلىپ، مەمۇرىي خىزمەتكە قويۇلدى. دىۋىزىيە باش شتابىدىنمۇ باش مەسلىھەت باشقارمىسىنىڭ باشلىقى ئابدۇلمۆمىن ھاجى، شتاب باشلىقى نەمەتۇللا خەلپەت، تەرجىمە باشقارمىسىنىڭ ئاقسۇ بايلىق باشلىقى ئەييۇپ بەگ قاتارلىقلارمۇ ئورۇن بوشاتتى، مانا ھال قىسمىنىڭ يېڭىلىنىشىنىڭ ئاساسى بولغانىدى.

4. قىسمىنىڭ تەركىبىمۇ ھەربىر قېتىمقى ئىسلاھاتتا ئۆزگىرىش تاساپ، بىر پۈتكۈچ 5 روتىدىن 4 روتىغا، بىر پۈتكۈچ 700 - 800 كىشىدىن 610 كىشىگە قىسقارتىۋېتىلدى، شۇنىڭدەك دىۋىزىيە شتابىنى قوغدايدىغان مۇھاپىزەت ئىسكادرونى ئەمەلدىن قالدۇرۇلدى. سىجاڭنى قوغدايدىغان مەخسۇس مۇھاپىزەت ئەترىتىدىكى 40 كىشى 10 كىشىگە قىسقارتىۋېتىلدى، قىسقارتىلغانلارنىڭ كۆپىنچىسى ئائىلىسىگە قايتقان بولسىمۇ، بىز قىسمى يېڭىدىن تەشكىللەنگەن 180 كىشىلىك، 2 شەھەردە تۇرۇشلۇق مۇھاپىزەت ئەترىتىنىڭ ھەربىرى 50 كىشىدىن تەركىب تاپقان 3 ئالاھىدە ئىزۋوت (بۇلار چىگرىنى قوغدايدۇ) قا قوشۇۋېتىلدى، 6- دىۋىزىيە دەسلەپتە 5000 كىشىدىن تەركىب تاپقان بولسا، كېيىنكى كۈنلۈكتە 4000 يەتمىگەن سان بىلەن بىر دىۋىزىيە نامىنى ئالغانىدى.

5. 1935 - 1936- يىللىرى ھەرقايسى قىسىملاردىن پۈتكۈچ كوماندېرى، مۇئاۋىن پۈتكۈچ كوماندېرى، روتا كوماندېرى، ئىزۋوت كوماندېرى ۋە ۋە ئەترەت باشلىقى قاتارلىق رەھبىرىي كىشىلەر تۈركۈمگە بۆلۈپ ئۈرۈمچە ئوقۇشقا چاقىرتىلدى، بۇلارنىڭ ئىچىدە 3- پۈتكۈچ كوماندېرى توقسۇنلۇق غۇپۇر ئاخۇن، 2- پۈتكۈچ كوماندېرى مۇئاۋىن پۈتكۈچ كوماندېرى قەشقەرلىك ئابدۇشۈكۈر ئاخۇن^⑧، مۇھاپىزەت ئەترىتىنىڭ باشلىقى ھۈسەين^⑨ ئاخۇن دېگەنلەر بار ئىدى.

6. 6- دىۋىزىيە ئىچىدىن ئۈرۈمچىگە سېتىلغۇچىلار كۆپلەپ چىقىشقا باشلاپ قوشۇننىڭ ساپلىقى يوقۇلۇشقا، بىرلىكى پارچىلىنىشقا باشلىدى، ئۇنىڭ گەۋدىلىكەكى 1- پۈتكۈچ كوماندېرى ئابدۇسەمەت ھاجى بولۇپ، ئۇ بۇرۇن 6- دىۋىزىيە بويىچە كۆزگە كۆرۈنگەن قاراۋۇل، ياش، قەھرىمان، ئوت يۈرەك قوماندانلارنىڭ بىرى ئىدى. ئۇ كېيىن ئۆزگىرىپ ھەتتا «سىجاڭلىق» تونىنى كىيىش ئارزۇسىدا بەزى سويقەستلىك ھەرىكەتلەردە بولدى. ئاقبۇت ئۆزىنىڭ يېقىن قوغقىنى بىر يۇرتلۇقى، سەبىدىشى بولغان مەھمۇت مۇھىتىنى ئېتىپ ئۆلتۈرۈش كويىدا بولدى، ئېتىشقا بويىرىغان ئادىمى ھاجەتخانىدىكى پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ مەھمۇت مۇھىتىنى ئېتىشىمۇ تەييارلانغانىدى، لېكىن ئاتقۇچى ئىنساپ قىلىپ ئاتىدى، بەلكى بۇ سىرنى پاش قىلدى. مەھمۇت سىجاڭ ئابدۇسەمەت ھاجىنى قولغا ئېلىشقا مەجبۇر بولدى.

گەرچە ھەربىي قىسىمدىن خائىن، ساتقىنلار كۆپلەپ ئاشكارىلانغان بولسىمۇ، بەزىلىرى يۇشۇرۇن نازارەت ئاستىدا ھەرىكەتلەنگەن، بەزىلىرى جازاغىمۇ ئۇچرىغان بولۇپ، مەھمۇت مۇھىتىنى يوقىتىش دۈشمەنلەرنىڭ بىردىنبىر ئىستىكى بولۇپ قالغانىدى.

مەنبە: بوستان تورى

ئىزاھات: گەرچە تور بەتلەردە تېما تەكرارلىقنىڭ ئالدىنى ئېلىش، قالايمىقان چاپلىماسلىق تەكىتلىنىۋاتقان بولسىمۇ، لېكىن ئورخۇننى ئۇيغۇر تارىخىنىڭ ماتېرىيال ئامبىرىغا ئايلاندۇرۇش كېرەك دەپ قارىغانلىقىم ئۈچۈن بۇ تېمىنى كۆچۈرۈپ كەلدىم. مېنىڭچە ئورخۇندىن ئۇيغۇر تارىخىغا مۇناسىۋەتلىك ھەرقانداق ماتېرىيال تېپىلسا دەپ قارايمەن.

بايانات : ئۇيغۇر ئوغلى --- ھەۋەسكار تۈزگەن ھەرقانداق ئېلىكتاپنىڭ ئەسلى ماتېرىيالنىڭ ئاپتۇرلۇق ھۆقۇقى توردىكى ئەسلى ئاپتۇرغا مەنسۇپ ! بۇ ئېلىكتاپلار پەقەت ئىشتىن سىرتقى قىزىققۇچىلارنىڭ ئوقۇپ پايدىلىنىشى ، ئۆز-ئارا پىكىر ئالماشتۇرۇش ئۈچۈنلا ئىشلىتىشكە بۇلدۇ ، ئۇنىڭدىن سىرت سودا ئىشلىرى ياكى باشقا ساھەدە ئىشلىتىشكە بولمايدۇ . ئەگەر باشقا ساھەلەردە قانۇنسىز ئىشلىتىپ بىرەر مەسلە كۆرۈلسە بارلىق ئاقىۋەتكە ئىشلەتكۈچى ئۆزى مەسئول !!!

ئۇيغۇر ئوغلى --- ھەۋەسكار بۇ جەھەتتە ھېچقانداق مەسئۇلىيەتنى ئۆز ئۈستىگە ئالمايدۇ !!!!

ئەگەر ئاپتۇرلۇق ھۆقۇقىمغا دەخلى يەتتى دېگۈچىلەر بولسا بىۋاستە ئۇيغۇر ئوغلى --- ھەۋەسكار بىلەن ئالاقىلاشسا بۇلدۇ . ئېلىكتاپلار توردى تەمىنلەشتىن توختىلىدۇ !!!! ئۇنىڭدىن باشقا ئەگەر ئۇيغۇر ئوغلى --- ھەۋەسكار تۈزگەن ئېلىكتاپلارغا نىسبەتەن ھەرقانداق پىكىر-تەكىلىپىرىڭىز بولسا ، ئۇيغۇر ئوغلى --- ھەۋەسكار بىلەن بىۋاستە ئالاقىلاشسىڭىز بۇلدۇ .

2008 - يىلى 01-ئاينىڭ 27-كۈنى

شەندۇڭ --- جىنەن

